

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 8Cdo/85/2019                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 4114225411                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.04.2020                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Ladislav Górasz          |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2020:4114225411.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mesto Zlaté Moravce, s adresou doručovania Zlaté Moravce, Ulica 1. mája 2, IČO: 00 308 676, proti žalovaným 1/ Ing. O. V. CSc., bývajúcemu v E., 2/ Ing. V. Y., bývajúcej v M., 3/ F. V., bývajúcej v I. a 4/ Ing. R. X. bývajúcej v G., o zaplatenie 15.940,22 eur spolu s príslušenstvom, ktorý spor bol vedený na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 14C/74/2015, o dovolaní žalovaných 2/ až 4/ v dovolacom konaní zastúpených JUDr. Jánom Legerským, advokátom so sídlom v Trenčíne, Námestie sv. Anny 25, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. septembra 2016 sp.zn. 6Co/40/2016, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným 2/ až 4/ nepriznáva.

### Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal voči žalovaným 1/ až 4/, aby mu zaplatili spoločne a nerozdielne 15 940,22 eur, spolu s úrokom z omeškania. Ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že zaplatenia žalovanej sumy sa domáha z dôvodu vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaní získali plnením z neplatného právneho úkonu. Dôvodil, že štát, zastúpený Stavoinvestou, IIO Bratislava, ako kupujúci, a žalovaní 1/ a 2/ a neb. F. V. (právny predchodca žalovaných 3/ a 4/), ako predávajúci, uzavreli 23. januára 1990 kúpnu zmluvu, na základe ktorej bola predávajúcim zaplatená, každému v podiele 1/3, kúpna cena 15 940,22 eur. Rozsudkom Okresného súdu Nitra z 11. januára 2012, č.k. 8C/18/2002-345, v spojení s opravným uznesením z 13. júla 2012, č.k. 8C/18/2002-375, bolo ale, po predurčujúcom ustálení neplatnosti kúpnej zmluvy, určené, že nehnuteľnosti ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy patria do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ a 2/ a do dedičstva po poručiteľovi F. V.

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) medzitýmnym rozsudkom z 30. novembra 2015 č.k. 14C/74/2015-109 rozhodol, že základ žalobou uplatneného nároku je dôvodný. Vo výroku rozsudku tiež uviedol, že rozhodnutie „o výške nároku“ a trovách konania prenecháva konečnému rozhodnutiu. V

odôvodnení rozhodnutia citoval, okrem iných, ustanovenia § 1 ods. 1 a 2, § 2 ods. 5 a 7, § 4 ods. 1 až 3 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, § 107 ods. 1 až 3 a § 457 Občianskeho zákonníka a ich aplikáciu na zistený skutkový stav vysvetlil takto: «V prejednávanej veci sa navrhovateľ domáhal zaplatenia kúpnej ceny z neplatnej kúpnej zmluvy. Odporcovia v 1/ - 4/ rade namietali jednak aktívnu legitimáciu navrhovateľa, ako aj premlčanie uplatneného nároku. V neposlednom rade poukazovali aj na to, že navrhovateľ nemá nárok na vrátenie celej kúpnej ceny, keďže nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, neboli predávajúcim (odporcom) vrátené v pôvodnom stave, keď zo samotnej kúpnej zmluvy vyplýva, že 90 % ceny tvorí práve stavba - dom, pričom už teraz je zrejmé, že jeden dom je zbúraný a druhý je z väčšej časti tiež zbúraný a zdevastovaný. Je teda zrejmé, že v prípade, že je daný základ nároku, tak súd bude musieť vykonať rozsiahlejšie dokazovanie ohľadom vzájomných nárokov účastníkov konania. Na základe uvedeného má súd za to, že v danej veci je dôvodné rozhodnúť medzitýmnym rozsudkom o tom, či základ žalobou uplatneného nároku je daný a až následne sa zaoberať opodstatnenosťou výšky žalovaného nároku. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že kúpna zmluva M 60/4 bola uzatvorená medzi Ing. V. Y., Ing. O. V. CSc. a F. V. ako predávajúcimi a kupujúcim Československým štátom, Staroinvesta IIO Bratislava. V bode II. je uvedená dohodnutá kúpna cena vo výške 480.215 Kčs. Odporcovia v 1. až 4. rade nespochybňovali, že by im kúpna cena nebola riadne vyplatená. Naopak v konaní 8 C/18/2002 bolo preukázané, že každému predávajúcemu bol vyplatený podiel vo výške 1/3, t.j. 167 072 Kčs. Na základe tejto kúpnej zmluvy prešlo vlastníctvo k prevádzaným nehnuteľnostiam na Československý štát. Následne s poukazom na § 2 ods. 5 zákona číslo 138/1991 Zb. o majetku obcí, boli nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností Správy katastra Zlaté Moravce na LV číslo XXXX pre katastrálne územie E. do výlučného vlastníctva mesta Zlaté Moravce. Na základe tejto skutočnosti sa potom aj predávajúci v konaní 8C/18/2002 domáhali určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam voči odporcovi Mestu Zlaté Moravce. V tomto konaní odporcovia namietali aktívnu legitimáciu navrhovateľa - Mesta Zlaté Moravce, nakoľko navrhovateľ sa nikdy nestal vlastníkom sporných nehnuteľností, a nie navrhovateľ, ale bývalý Československý štát zaplatil kúpnu cenu odporcom. Tiež poukazoval na to, že na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy, ktorej účinky nikdy nenastali, nenadobudol vlastnícke právo k príslušným nehnuteľnostiam štát, a preto toto nemohlo ani nadobudnutím účinnosti zák. č. 138/1991 Zb. prejsť na navrhovateľa, teda ak by aj v súvislosti s jeho zápisom za vlastníka príslušných nehnuteľností namiesto štátu, bol navrhovateľ poskytol akékoľvek plnenie v prospech štátu, tak len takéto plnenie by mohol titulom bezdôvodného obohatenia požadovať vrátiť od štátu. Súd sa s týmto právnym názorom nestotožnil a má za to, že navrhovateľ sa v tomto prípade stal právnym nástupcom kupujúceho (Československého štátu), čím na neho prešli práva a povinnosti z predmetnej kúpnej zmluvy. Právne nástupníctvo navrhovateľa v danom prípade je odvodené z ust. § 2 ods. 5 v spojení s § 4 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí. Z predmetnej kúpnej zmluvy je nepochybné, že Československý štát pri právnych úkonoch súvisiacich s bytovou výstavbou zastupovala Stavoinvesta, ktorá mala k majetkovým právam vyplývajúcim z týchto právnych úkonov právo hospodárenia. Podľa § 2 ods. 5 tieto nehnuteľnosti prešli do vlastníctva obce, čo v konaní ani nebolo sporné. Podľa § 4 ods. 1 tohto zákona do majetku obcí prešli i súvisiace majetkové práva, ku ktorým mala právo hospodárenia aj Stavoinvesta. Podľa ods. 2 do výšky nadobudnutého majetku prešli na obec aj všetky súvisiace záväzky. Nemožno súhlasiť s tým, že navrhovateľ nemá právo požadovať zaplatenie kúpnej ceny od odporcov, lebo on sám ju odporcom nevyplatil. Je zrejmé, že navrhovateľ, resp. jeho právny predchodca, sa nikdy nestali vlastníkami predmetných nehnuteľností v dôsledku absolútne neplatného právneho úkonu, avšak pri takomto striktnom výklade zákona by sa ani odporcovia nemohli domáhať vydania týchto nehnuteľností od navrhovateľa. V danom prípade ide jednoznačne o synalagmatický záväzok medzi účastníkmi konania, pričom súd poukazuje na ust. § 457 Občianskeho zákonníka, ktorý uvádza, že v prípade neplatnosti zmluvy každý z účastníkov má vrátiť druhému všetko, čo podľa zmluvy dostal, čo znamená, že tak ako majú nárok odporcovia na vydanie nehnuteľností od navrhovateľa, rovnako má nárok navrhovateľ na vrátenie kúpnej ceny z titulu bezdôvodného obohatenia, keďže ide o plnenie z neplatného úkonu. Tiež tu súd poukazuje na to, že aj v prípade neplatnej kúpnej zmluvy uzavretej medzi dvoma fyzickými osobami môže nastať situácia, že predávajúci zomrie a po určení neplatnosti kúpnej zmluvy by kupujúci nemal nárok na vrátenie kúpnej ceny len preto, že predávajúci už "neexistuje", čím by vznikla absurdná situácia, keďže je zrejmé, že predávajúci má tiež svojich právnych nástupcov - dedičov. V konaní tiež odporcovia v 1/ - 4 /rade vzniesli námietku premlčania žalovaného nároku. Túto odôvodňujú s poukazom na ust. § 107 ods. 1 a 2 OZ. Súd rovnako

ako navrhovateľ v tomto poukazuje na ustanovenie § 107 ods. 3 OZ, podľa ktorého "ak sú účastníci neplatnej alebo zrušenej zmluvy povinní navzájom si vrátiť všetko, čo podľa nej dostali, prihládne súd na námietku premlčania len vtedy, ak by aj druhý účastník mohol premlčanie namietať." Citované ustanovenie sa vzťahuje na synalagmatické záväzky, kedy na jednej strane je právo na vydanie peňažného plnenia oproti vlastníckemu právu. Keďže z dôvodu nepremlčateľnosti vlastníckeho práva nemôže navrhovateľ premlčanie vlastníckeho práva odporcov namietať, v súlade s § 107 ods. 3 OZ nemôže ani súd prihliadať na odporcami uplatnenú námietku premlčania. S poukazom na vyššie uvedené odôvodnenie, keď súd dospel k záveru, že v danej veci je daná aktívna legitimácia navrhovateľa a nárok navrhovateľa nie je premlčaný, súd rozhodol tak, že základ žalobou uplatneného nároku je daný a následne sa súd bude v konaní zaoberať opodstatnenosťou výšky žalovaného nároku».

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. septembra 2016 sp.zn. 6Co/40/2016 potvrdil odvolaniami žalovaného 1/ a žalovaných 2/ až 4/ napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a v odôvodnení sa obmedzil na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie ich správnosti doplnil ďalšie stručné dôvody.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 2/ až 4/ (ďalej aj „dovolateľa“). Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolanie podali z dôvodu procesnej vady zmätočnosti konania a tvrdili, že súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Namietali, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevyjadril ani k jednej z odvolacích námietok a ani neuviedol, prečo ich nepovažoval za podstatné. Pokiaľ z vykonaného dokazovania vyplynulo, že kúpna zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom, súd prvej inštancie v konaní neprihliadol na tieto zásadné právne skutočnosti, keďže z neplatného právneho úkonu nikdy nemohlo prejsť vlastnícke právo na Československý štát a ani žalobcu, a preto je nesprávny právny záver súdu o synalagmatickom právnom vzťahu medzi účastníkmi.

5. Žalobca navrhol dovolanie odmietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

10. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces, b/ nesprávny procesný postup súdu.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnomu názoru dospel najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp.zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k uvedenej procesnej vade majú na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jeho právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberala a riadila s ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

12. Dovolatelia namietali, že odôvodnenie odvolacieho súdu je nedostatočné, odvolací súd sa vôbec nezaoberal ich odvolacími námietkami a tým porušil ich právo na spravodlivý proces.

13. Najvyšší súd predovšetkým pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/CSP.

14. Najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

15. Rozsudok súdu prvej inštancie podrobne uvádza dôvody, z ktorých súd mal za to, že nie je opodstatnená procesná obrana žalovaných týkajúca sa nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu (pozri dôvody súdu prvej inštancie uvedené vyššie v bode 2. tohto uznesenia). Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý sa podľa neho náležite vyrovnal s procesnou obranou žalovaných, nanovo opakovanou v odvolaní.

16. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia v takomto prípade postačí, ak odvolací súd v rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie a musí byť preto posudzované v kontexte s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým, ako už bolo uvedené, vytvára organickú jednotu. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

17. Z argumentácie dovolateľov v dovolaní vyplýva, že porušenie ich práva na spravodlivý proces spočíva podľa nich aj v tom, ako súdy posúdili otázku aktívnej legitímácie žalobcu.

18. Pokiaľ dovolatelia v súvislosti s vadou podľa § 420 písm. f/ CSP mienili namietat', že k uvedenej vade došlo v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci súdmi nižšej inštancie, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (napr. R 24/2017).

19. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že zo strany žalovaných 2/ až 4/ nebol preukázaný nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaných 2/ až 4/ nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto ich dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP), trovy konania mu však nevznikli.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.